

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

БРАНИМИР ЋОСИЋ
(1903 - 1934)

Каталог изложбе

Нови Сад, 2003

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

83

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Светличић и Финка Пјевач

Библиотека Матице српске (БМС) приредила је изложбу поводом 100 година од рођења књижевника Бранимира Тосића. Изложба је постављена у витринама испред свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки БМС и Рукотисног одељења Матице српске (РОМС). Испод сваке каталошке јединице уписане су сигнатуре.

Изложба траје од 13. до 31. маја 2003. године.

Г. Ћосић је један од најмлађих наших писаца; година му је нешто преко двадесет; али по свему што је до сада урадио, нарочито по овом роману, може се без бојазни од заблуде утврдити једно: да је тај младић изабрао пут који води узбрдо, и да хоће да прође на тесна врата (према речима Библије).(...)

Роман *Два царства* има све оне добре особине које су од самог почетка утврдиле добар глас г. Ћосића: роман је жив и занимљив, он пулсира и топао је. Специјални ауторов задатак у овом случају, његов покушај решавања еротичког проблема заједно са питањем погледа на свет и постављањем високог принципа: да и тело мора да има своју лојалност – тај задатак није успео довољно уметнички. Али је млади писац, са онолико искуства колико највише може имати, не само поставио питање него и одговорио на њ.

Исидора Секулић, 1929

Не може се рећи да г. Ћосић није вршио посао тежак, заморан, важан; он је обишао десет наших писаца (од г. Јована Дучића интервју није могао да добије), питао је и ронио по њима, бележећи њихове одговоре и њихова избегавања тих одговора.(...) Забележио је у овој књизи г. Ћосић неколико лепих ствари које је ванредно пријатно знати. Рецимо она набусита мрзовољност Борисава Станковића... Или изјава Милана Ракића... Још су ту разговори са г. Вељком Петровићем, Сибом Миличићем, Душаном С. Николајевићем, Милошем Црњанским.... и овако, поред свих примедба, г. Ћосић је дао једну књигу без које неће смети бити ни један наш књижевни семинар кроз, рецимо, педесет година.

Младен Лесковац, 1931

Све су погодбе да се таленат Бранимира Ћосића развије за веће и зрелије резултате. Ови први његови напори су достојни сваке пажње. За роман се тражи велики замах. Ћосић је показао да може да га да. Целина његове књиге је потпуно саграђена. Уколико има недостатака, сви су условљени младошћу и неукљуством. Стрпљење се намеће. Чекаћемо.

Милан Богдановић, 1925

Бранимир Ћосић, творац *Покошеног поља*, био је свакако једна од занимљивијих појава српске књижевности у периоду између два рата. У том изузетно бурном и пометеном времену, у коме су све врсте књижевних, моралних и друштвених настраности, као по програму, проглашаване узором, у коме су се књижевници најчешће по апсурдностима сврставали у "школе" и груписали у "покрете", Бранимир Ћосић је, повучен због своје бољке у осамљеност стваралачке радионице, сам с напором пробијао свој сопствени пут мимо основних праваца, тражио, налазио и губио миљоказе, и у том упорном и честитом тражењу постављао себи све шире, све озбиљније, све одговорније задатке. У тренутку када је, с пуном уметничком свешћу и друштвеном одговорношћу, зрео од књижевног искуства заправо тек почео да налази свој прави, свој дефинитивни уметнички израз, смрт га је, у тридесетој години живота, немилосрдно одвојила од преданог и систематски организованог рада.

Од своје прве младеначке књижице, *Прича о Бошковићу* (1924), у којој се још осећа како писац, повређене осетљивости и рањене нежности, намерно трага за сентиментално-књишким мотивима, до свог последњег дела, романа *Покошено поље* (1934), у коме је дата обухватна слика послератног друштва у критичко-реалистичком пресеку. Бранимир Ћосић је у том размаку од свега десет година упорно, и за читаоца сасвим видљиво, из књиге у књигу показивао све интензивније интересовање за друштвену проблематику епохе у којој је живео и из које црпео мотиве за своје стварање. Његов стваралачки пут, обележен делима која све одлучније покрећу морална и социјална питања дана, имао је две основне смернице; једна би се могла окарактерисати борбом са самим собом, борбом за ослобођење од предрасуда конвенционално или аутономно-естетски схваћене књижевности, које је вукао још из својих младићких дана; она друга, која се јавља заједно с првом, и иде упоредо с њом,

обележена је напором да се књижевна реч, често профанисана и ослобођена сваког конкретног смисла и значења у књижевности те епохе, уздигне до значајног и одговорног морално-друштвеног чина.

Ели Финци, 1947

Ћосић је писао о својој савремености и то поглавито о младом нараштају београдске средине свога времена. Он је настављао онај посао започет од Милутина Ускоковића, писао је београдску приповетку и београдски роман. За разлику од нових писаца који су се тада јављали и који су били директније у темама везани за догађаје и доживљаје Првог светског рата, он је писао о стањима која су настала после рата као његова последица. Истина, и Ћосић је један део свога романа *Покошено поље* посветио ратним данима, али је главнина његовог књижевног рада упућена приликама и збивањима времена у коме је литературу стварао.

Велибор Глигорић, 1959

Када се говори о Бранимиру Ћосићу, без обзира на повод и сврху, готово увек, било узгред било с посебним наглашавањем, помиње се његова прерана смрт. Захваљујући томе, овај биографски податак, много чешће него нека Ћосићева уметничка особина, стоји као битно обележје и постаје константна одредница његовог књижевног опуса. Наравно, тај податак добија при том посебна, знатно шири значења него што би му се то по природи ствари могло приписати.(...)

Дакле, управо у тренутку када Ћосић, објавивши *Покошено поље*, достиже онај степен мајсторства неопходан за остваривање изузетних уметничких домета, њега сустиже смрт, ускраћујући му заувек могућност да се до краја исказе. Његов допринос и место у нашој књижевности остају ограничени на један недоречен, и у сваком случају, недовољно изграђен књижевни опус.

У светлу оваквих тумачења Ћосићево књижевно дело бива двосмислено одређено: с једне стране, то дело је у знаку недоречености и почетничких слабости, с друге стране, оно истовремено располаже таквим уметничким квалитетима који, упркос свим слабостима, одају писца изузетне надарености.

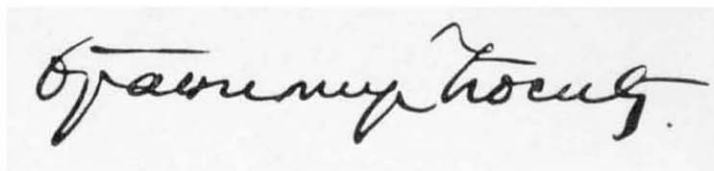
Стојан Ђорђић, 1975

Морално значење романа *Покошено поље* скоро је веће од његове уметничке вредности. Писац је смело погледао свом времену у очи и казао му истину коју оно неће чути. Идејни револуционари гласници су свога генија, они говоре о далекој будућности; мученици идеја говоре у име својих снова о данашњици, али онај мали саркастични Фигаро који је цело своје искуство стекао у видуку села, он говори у име онога што ће се сигурно сутра догодити.

Момир Вељковић, 1936

Када му је 1931. године у издању Издавачке књижарнице Геце Кона објављена књига разговора са књижевницима, уметницима и културним радницима бурног за српску културу драгоценог времена после Првог светског рата (мисли се на период од 1918. до 1930. године), Бранимир Ђосић није ни слутио да ће овај свитак састављен од десетак ванредно изведених и написаних интервјуа (објављиваних прво у периодици, махом у београдској ревији *Реч и слика* уредника и издавача Милана Зрнића 1926. и 1927. године, а по гашењу те ревије, 1927. године, у *Летпису Матице српске* "Једно вече са г. Миланом Ракићем", и у шабачком *Књижевном полету* "Станислав Винавер говори", оба 1929) имати тако занимљиву и у исто време уистину незаслужену судбину.

Горан Миленковић, 2002

A photograph of a handwritten signature in black ink on a light-colored background. The signature reads "Бранимир Ђосић" in a cursive script.

ДЕЛА

1. Приче о Бошковићу / Бранимир Ћосић. - Београд : С. Б. Цвијановић, 1924. - 50 стр.
II 8635
2. Врзино коло / Бранимир Ћосић. - Београд : С. Б. Цвијановић, 1925. - 156 стр.
II 8644

3. Египћанка и друге романтичне приче / Бранимир Ћосић. - Београд : С. Б. Цвијановић, 1927. - 86 стр.
II 8643
4. Два царства / Бранимир Ћосић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1928. - VIII, 290 стр.
II 438407
5. Врзино коло / Бранимир Ћосић. - 2. изд. - Београд : Г. Коњ, 1931. - 158 стр.
II 8646

6. Десет писаца десет разговора / Бранимир Ћосић. - Београд : Издавачка Књижарница Геце Кона, 1931. - 163, [4] стр.
 П 8645
7. Као протекле воде--- / Бранимир Ћосић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1933. - 132 стр.
 П 434467
8. Покошено поље / Бранимир Ћосић. - Београд : Просвета, 1947. - XVIII, 486 стр.
 Рд П 1094

9. Приповетке / Бранимир Ћосић. - Београд : Просвета, 1948. - 137 стр.
 П 431131
10. Pokošeno polje / Branimir Ćosić. - Zagreb : Nakladni zavod Hrvatske, 1949. - 498 str.
 П 8641
11. И лопов и скитница / Бранимир Ћосић. - Београд : Народна књига, 1952. - 476 стр.
 П 8634

12. Покошено поље / Бранимир Тосић. - 2. изд. - Београд : Просвета, 1953. - 518 стр.
II 431084
13. Покошено поље / Бранимир Тосић. - 3. изд. - Београд : Просвета, 1955. - 566 стр.
II 12255
14. Szedett fa / Branimir Csoszics. - Noviszád : Zmáj, 1957. - 426 str.
II 156517

15. Скошенное поле / Бранимир Чосич. - Москва : Государственное издательство художественной литературы, 1957. - 486 стр.
II 202539
16. Skosené pole / Branimir Čosić. - Bratislava : Slovenské vydavateľ'stvo krásnej literatúry, 1958. - 464 str.
II 231451
17. Покошено поље / Бранимир Тосић. - 4. изд. - Београд : Просвета, 1961. - 577 стр.
II 19878
18. Покошено поље / Бранимир Тосић. - Нови Сад : Матица српска ; Београд : Српска књижевна задруга, 1962. - 511 стр., [1] лист с ауторовом сликом
II 433379

19. Врзино коло / Бранимир Ћосић. - Београд : Нолит, 1965. - 168 стр., [1] лист с ауторовом аутокарикатуром
II 26327
20. Покошено поље. 1 / Бранимир Ћосић. - Београд : Рад, 1969. - 209 стр., [1] лист са ауторовом сликом
I 20862/1
21. Покошено поље. 2 / Бранимир Ћосић. - Београд : Рад, 1969. - 335 стр.
I 20862/2

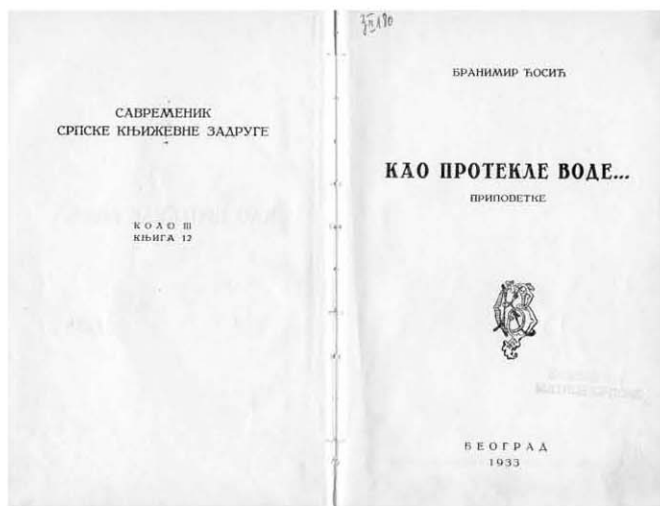
22. Покошено поље / Бранимир Ћосић. - Нови Сад : Матица српска ; Београд : Српска књижевна задруга, 1969. - 556 стр.
II 42044
23. Врзино коло / Бранимир Ћосић. - Београд : Београдски издавачко-графички завод, 1973. - 184 стр.
II 56126
24. Покошено поље. 1 / Бранимир Ћосић. - 2. изд. - Београд : Рад, 1975. - 209 стр., [1] лист с ауторовом сликом
I 27677/1
25. Покошено поље. 2 / Бранимир Ћосић. - 2. изд. - Београд : Рад, 1975. - 335 стр.
I 27677/2

26. Нова књига Растка Петровића / Бранимир Ћосић. У: Међуратни критичари / приредио Милан Радуловић. - Нови Сад : Матица српска ; Београд : Институт за књижевност и уметност, 1983. - Стр. 455-457.

III 76675

27. Против извесног схватања историјског романа / Бранимир Ћосић. У: Међуратни критичари / приредио Милан Радуловић. - Нови Сад : Матица српска ; Београд : Институт за књижевност и уметност, 1983. - Стр. 458-460.

III 76675

28. Два београдска романа / Бранимир Ћосић. У: Међуратни критичари / приредио Милан Радуловић. - Нови Сад : Матица српска ; Београд : Институт за књижевност и уметност, 1983. - Стр. 461-467.

III 76675

29. Наше детињство - рат / Бранимир Ћосић. У: Међуратни критичари / приредио Милан Радуловић. - Нови Сад : Матица српска ; Београд : Институт за књижевност и уметност, 1983. - Стр. 465-469.

III 76675

30. Покошено поље / Бранимир Ћосић. - Београд : Нолит, 1982. - 21 cm
 П 87051
31. Antologija srpske avangardne pripovetke / [priređio] Gojko Tešić. - Novi Sad : Bratstvo-Jedinstvo, 1989. - XXIX, 578 str.
 П 410410
32. Кроз књиге и књижевност / Бранимир Ћосић. - Београд : Рајковић, [б.г.]. - XI, 161 стр.
 П 8640

33. Једно вече са г. Миланом Ракићем / Бранимир Ћосић. У: Над заспалим српством / Милан Ракић. - [1. изд.]. - Београд : Слободна књига, 2000. - Стр. 57-71.
 П 441624
34. Шабачки разговори. [Књ.] 2 / Љубисав Андрић. - Шабац : Заслон, 2001. - 117 стр.
 П 442103/2
35. Десет писаца - десет разговора / Бранимир Ћосић. - Бор : Народна библиотека, 2002. - 278 стр.
 П 450058

ЛИТЕРАТУРА

36. Бранимир Ћосић - Десет писаца-десет разговора / М. Леск. У: Летопис Матице српске. - 105, 328, 1-2 (април-мај 1931), стр. 145-146.
П II 951, ПМС II 1
37. Покошено поље, роман Бранимира Ћосића / Момир Вељковић. У: Портрети и скице / Момир Вељковић. - Београд : [б. и.], 1936. - Стр. 229-240.
П 911

38. Био-библиографска грађа о Бранимиру Ћосићу / Живорад П. Јовановић. У: Летопис Матице српске. - 130, 373, 1 (јануар 1954), стр. 85.
П II 951, ПМС II 1
39. Бранимир Ћосић / Велибор Глигорић. У: Огледи и студије / Велибор Глигорић. - Београд : Просвета, 1959. - Стр. 226-246.
П 429450

40. Бранимир Ћосић : Врзино коло / Милан Богдановић. У:
Врзино коло / Бранимир Ћосић. - Београд : Нолит, 1965. -
Стр. 9-13.
II 26327
41. Бранимир Ћосић / Владимир Станојевић. У: Болести и
стваралаштво. – Београд : Српско лекарско друштво,
1966. – Стр. 158
III 425970
42. Књижевни пут Бранимира Ћосића / Ели Финци. У:
Књижевност између два рата. Књ. 2 / приредила Светлана
Велмар-Јанковић. - Београд : Нолит, 1966. - Стр. 251-264.
II 27745/8
43. Бранимир Ћосић и "социјална" литература / Зоран
Гавриловић. У: Покошено поље. 1 / Бранимир Ћосић. - 2.
изд. - Београд : Рад, 1975. - Стр. 5-10.
I 27677/1
44. Бранимир Ћосић : два царства / Исидора Секулић. У: Из
домаћих књижевности. [Књ.] 1 / Исидора Секулић. - [1.
изд.]. - Београд : "Вук Караџић", 1977. - Стр. 293-299.
II 68869/4
45. "Pokošeno polje" poslednji roman Branimira Ćosića / Stojan
Đorđić. У: Nadahnuća i značenja / Stojan Đorđić. - Beograd :
Slovo ljubve, 1979. - Str. 81-100.
II 76273
46. Шабачки разговори. [Књ.] 1 / Љубисав Андрић. - Шабац :
Заслон, 2000. - 131 стр.
II 442103/1
47. Бранимир Ћосић : чему књижевни разговори / Љубисав
Андрић. У: Шабачки разговори. [Књ.] 2 / Љубисав
Андрић. - Шабац : Заслон, 2001. - Стр. 111.
II 442103/2
48. Књижевни разговори Бранимира Ћосића / Горан
Миленковић. У: Летопис Матице српске. - 178, 470, 5
(нов. 2002), стр. 736-743.
II II 951, ПМС II 1

ФАКСИМИЛИ И ФОТОГРАФИЈЕ

49. Бранимир Ћосић
50. Писмо Бранимира Ћосића Мирку Цветкову писано у Лозани 11. фебруара 1925. године (РОМС 27.775)
51. Писмо Бранимира Ћосића др Милану Кашанину писано у Лозани 29. децембра 1928. године (РОМС 28.575)
52. Писмо Бранимира Ћосића др Милану Кашанину писано у Лозани 14. марта 1929. године (РОМС 28.578)
53. Писмо Бранимира Ћосића др Милану Кашанину писано у Београду 3. јула 1929. године (РОМС 28.579)
54. Писмо Бранимира Ћосића др Милану Кашанину писано у Београду 18. септембра 1929. године (РОМС 28.580)

БРАНИМИР ЋОСИЋ
1903 - 1934

ИЗДАВАЧ

Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

УРЕДНИК

Миро Вуксановић

АУТОРИ КАТАЛОГА

Ксенија Светличић и Финка Цјевач

ПРИПРЕМА

Ксенија Светличић
Оливера Михајловић

УМНОЖАВАЊЕ

Станислава Дрековић

ПОВЕЗ

Милорад Родић

ТИРАЖ

50 примерака